

سەرھاتايەكى نوئ بۇ كوردستان

دیمۆكراسى
دادپەر وەرى
بنەپركردنى گەندەلى

هەنەبجە
نەمشەو گشت ناسمانى دنيا
بۇ يەك قەترە باران گەرام
نەمشەو قولاى چاوى ژيان
بۇ يەك قەترە گريان گەرام
نەمشەو هەموو رەشەباى مەرگ
بۇ سروەيەكى ژيان گەرام
نەمشەو گشت فەرھەنگى دنيا
بۇ پىناسەى تاوان گەرام
نەنقال نەنقال
نەنقال نەنقال
نەمشەى بۇ چاوى شارەكەم
چاوى كوئىرى جىهان گەرام

مانيفىستوى دكتور كەمال مير او دەلى بۇ
سەرۆكليەتى هەرىمى كوردستان

ژمارە (15)

به ناوی خوداوهندی مهزن و میهره بان

سهرمتایهکی نوئ بۆ کوردستان

**دهسه لاتی دیمۆکراتی دهستووری دادپهروهیری و پیشکەوتنی کۆمه لایهتی،
بنه برکردنی گهنده لایی**

گهلی کوردستان

کچ و کورانی پر خهون و هیوای نه ته وه کهم

من له یه کهم رۆژه وه که خۆم بۆ پۆستی سهرکردایهتی کاندید کرد - له ریگای رادیوی نهوا - وتله فزیۆنی KNN مه - به لێنم بێدان که نمونهی سهرکردایهتییهکی نویتان له روهی دهستووری و یاسایی و دیمۆکراسی و دادپهروهیرییه پیشکەش بکه م: سهرکردایهتییهک که دوور بێ له حیزبایهتی و چینایه تی و ناوچه گهریی و عه شیره تگهریی و ئایدیۆلۆجی و میراتی خوین و چه ک و براکوژی و گه ندملیی و هه مو نه و هۆکاره ناسازو بهرژه وهندی کردانهی که به ناهمق و نار هوا گه له کهمان دابه شدابهش و پیکناحهز ده کم.

سهرکردایهتییهک که سهرمتایهکی نوئ بۆ کوردستان، هه موو کوردستان، بۆ میژووی کولتوری سیاسی گه له کهمان و نه خسهی ناینده ی تۆمار بکات و ببنیه نمونهیهکی سرۆشبهخش و پاک بۆ گهنجه کهمان و نهوهی نویمان.

سهرکردایهتییهک که بیری چاک و وتاری چاک و کردار ی چاک بکاته مهشخه لی ریگاو پیوانه ی هه لسه نگاندن.

سهرکردایهتییهک که پابهندی دهستووریکی دیمۆکراتی و حوکمی یاسا بێ و هه موو حیزب و لایهن و رۆلانی نه ته وه کهمان به یهک چاو سه یر بکا و سیستمی دیمۆکراتی و که لئووری دادپهروهیری کۆمه لایهتی بچه سپینێ.

سهرکردایهتییهک که ههستی خۆشویستن و ویه کتر ویستن و یار مه تیدانی یه کتر و باوه ربوون به کۆمه ل و به پاشه روژ په ره پینداو و به ها رۆحی و دینی و مۆرالی و ویزدانی و کۆمه لایه تییه بهرزه مکان بۆ پیوه ندیمان له گه ل یه کتر و ژیا نی رۆژانه مان بگه ریته وه.

ئیه که بتانه ی من بۆ سه رکرده ی خۆتان هه ل بژیرن راستی دلسۆزیکه گه له کهمان بۆ خزمه تی خۆتان و ولاته کهمان هه لده بژیرن. ئه م هه ل بژار دهنهش په یمانیکه ئه خلاقیه له سه ر بنچینه ی ئه م به لێنه دامه زراوه که ده بی پابه ند بم پینانه وه ئه گینا هه قی خۆتانه متمانم لیه ره گرنه وه و له خزمه تی خۆتان ره هام بکه م.

گهلی خۆراگری خهبات و کاره سات

هه ژده سه له دهسه لات له ریگای جهنگی ناوخوی به ناهمق و تالانی سه روهت و سامانی گه ل و گهنده لیی و شتواندنی به ها کهمان و کوشتنی خه ونه کانتان و کپکردن و کپینی ئیراده ی ئیه وهه خوی هینشتوته وه.

من ده مه ی ئه و ئیراده ئینسانی و نه ته وه ییه نازاد بکه م و بیکه مه هیزیکه به کار بۆ باوه ر به خۆبوون، بۆ هیوایه ی به پاشه روژ، بۆ بیری کردنه وه ی نازاد و داهینه رانه، بۆ خۆشه ویستی یه کتر، بۆ چاکسازی، بۆ گۆران، بۆ دروستبوونی مروقی کوردی هوشیاری تاک و دیمۆکراتیخواز.

هه ژده سه له عه قلی شاخ و دهسه لاتی بێ دهستوور، بێ سه روهیری یاسا، بێ دهره فته ی یه کهسان و دادپهروهیری، بێ لێپرسینه وه چاکسازی، بێ بوونی ئۆپۆزیسیۆن و دهوری په ره له مان، بێ گو یگرتن له رهخنه و ئامۆژگاری میدیای نازادو هاوارو دادو فریادی بیوچانی خه لک، وای کردوه که له لایه که وه دهره فته ی ژیا نی نازادو و پیشکە وتنی شارستانی و نه کتۆلۆجی له دهست بده ی و له لایه کی تریشه وه ههستی هاو بووی (ئینتیمای) نیشتمانی و ته نانهت کۆمه لایی و ئینسانیش لای مروقی کورد بکوژرێ و هه ستی هه له اتن و غوربه ت، یان بیهیوایی و ره شوکی لای گهنجه کهمان به تاییه تی و مروقی کورد به گشتی جی بگه ریته وه.

ئیه له پیش هه موو شتی کدا ده بێ هه و ل بده ی ن هه موو بووی یه نیشتمانییه شوناسی ئینسانی و کولتوری و نه ته وه یی بۆ کۆمه له کهمان و بۆ گهنجه کهمان بگه رینه وه.

ئەمەش بە وە دەبێ و ئە و کاتە دەکرێ کە ھەموومان ھەست بەکە یەن ئە م نیشتمانە ھی ھەموومانە و داوای خوشەوێستی یەکترو رەنج و کوششی تاک و ھەر موەزێی لە ھەموومان دەکا.

ھەموومان مافی وە ک یە کمان لە میژووی خە بات و شانازییە کانیدا ھە یە، شە ھیدانی شە ھیدانی ھەموومان، پێشمەرگە ی پێشمەرگە ی ھەموومان، مافی وە ک یە کمان لە پاراستنی ئاسایش و سەر بەخۆیی و سەر رو بەیدا ھە یە، مافی وە ک یە کمان لە سامان و بوجە ی دا ھە یە، مافی وە ک یە کمان لە ھەل و دەرفەتی کار و کاسبی و مەلک و زە و ی و خاک و ئاوی دا ھە یە، مافی وە ک یە کمان لە دەرفەتی دامە زاراندن و وە زیفەو پەر وە دەو خۆیندن و تە ندرۆستی و پێشکەوتنی کەسی و پرۆ فیشنال دا ھە یە، مافی وە ک یە کمان لە دروستکردن و بەر یو بەردن و گۆرینی دیمۆکراتییانە ی دەسە لاتدا ھە یە. ھەموومان مافی ئە ومان ھە یە کە مە تمان پارێزراو بێ، ناز ادیمان پارێزراو بێ، ژیان و مافە مرۆ فییە بنەرە تییە کمان پارێزراوین. ھەموومان مافی ئە ومان ھە یە دەستمان بە و عە دالە تە رابگا کە یاسا دە بێ بە ر فەراری بکات. مافی ئە ومان ھە یە ھەموو ھە ول و چالاکییە کی تاکە کەسی و کۆمە لیلی ئاشتیخواز و شارستانی ناتوندوتیژ وە ک دەنگدان، ئازادی رادەر برین، رەخنە، کۆ بوونەو، مانگرتن و خۆپیشانان و چالاکی راستە و خۆ بۆ بە ر ھەلستنی ناھە قییەکانی دەسە لات و راستکردنە وە ی خواری و لادانەکان لە یاسا بە کار بێنین.

دەستووری دیمۆکراتی، یاسادانان و گێرانە وە ی بوجە و سامان بۆ گە ل، و روونیی (شەفاقییەت) لە وەرگرتن و خە ر جکردنیدا، ئە و ئامرازانە ن کە دەتوانن ئە و یە کسانییە ی پێ بەنننە دی: لە پێش ھە مووشتیکدا یە کسانێ ھە موومان، ھە موو ھاو لاتیان بەر امبەر یاسا. کەس لە سەر ووی یاساوە نابێ. کەس لە ئێر سینیەو ی یاسایی بۆ ھەر گەندەلی و تاوانیک قوینو نابێ، ھەموو کەس لە رێگای یاساوە دەتوانێ ھەموو ئە و مافانە ی خۆی داوا بکات و بە دەست بێنێ کە لە دەستووری دیمۆکراتی کوردستاندا دەستیشانیان دەکەین و خوشی لە ھەموو ئە و ناھەقی و نا عە دالە تییانە ی پارێزێ کە دەشی تووشی بێن.

دەستوور، وە ک ئێر ادە ی ئازاد و عەقل و ئاکاری بە کۆمە لیلی گەل و زمانی ماف و ناز ادییەکان و پە ی کەری سسیمی سیاسی پە ر لەمانی دیمۆکراتی، یە کەم و سە روە رتێرین چاوە گە ی دەسە لات [مەرجە ع] دەبێ. داوای ئە و پە ر لەمان، وە ک نوێنەر ایەتی ھە لیزێ دروای گەل پارێزەر و بە کار خەری دە ستوور، دەسە لات یاسادانە ر و چاودێرکی چۆستی دە رگای جێبە جێکردن و، پارێزەر رو پێشخە ریکی بە رپرس و شە ر فەمەندی ماف و ئازادی و بەر ژ موەندی و خواستەکانی گەل دەبێ.

من ھەموو ھەولێک دە دەم بە پشتمبەستن بەو دەسە لاتە یاسایی و مە عە مویییە کی یاسا پێی داوم و بە راویژ کاری و ھاوکاری دۆستانە و دیمۆکراتییانە لە گەل پە ر لەمان، پار تە کان، ئۆ پۆز یسیۆن و کۆمە لگای مە دەنی و میدیای ئازاد و رو ناکبیران و رای گشتی، کە لە رێگای پرۆگرامیکی یاسادانانی زانستی وردبیین و دیمۆکر اتی و عە دالەتخواز و پێشکە و تنخواز و بەر نامە یەکی ستراتیجی پێشخستنی ئابووری و کۆمە لایەتی و کە لتووری و زانستی و تە کتۆ لۆجی درێژ مە و داو و فراوانە وە، پێکە وە، ھە موومان پێکە وە، سبستمیکی حوکمرانی دیمۆکراتی و کۆمە لیک ی نوئی سەر دەمی دروست بەکە ین کە لە سەر دوو بنجینە ی زانست و یاسا دامە زرابی و عە دالەت و یە کسانیی و کار و ھیواو بە ختە موری ھەموو کچ و کورە کانمانی تێدا مسۆگەر کرابیت، نیشتمان و مەلک و سامان و بودجە کە ی بۆ گە ل بگێرێ تە وە. بە لێنتان دە دەمێ ھە موو ھە ولێک بە خت دە کەم کە لە ماوە ی سێ مانگدا دە ستوور یکی دیمۆکراتی مۆ دێرن لە لایەن پەر لەمانەو بەر یار بەر ی و لە ماوە ی سالیکیدا کۆمە لێ یاسای گرنگ بە خە ینە کار تا کۆتایی بە گەندەلی و بێسە رو بەری و دە ستیو ەردانی حیزبیی و جیاواز ی و قۆر خکردنی دەسە لات و دارایی و دزینی س امانی گەل و ولات و لە بار بردنی حوکمەت و دەرفەتە مەز نەکان بێنی و بودجە و سامانی گشتی بۆ چە سپاندنی عە دالەت و دەرفەتی یە کسان و ژ یاندنە وە ی دیھات و کە لتووری کور دە واری و بنیاتننە وە ی کە سیتی تاکێ کوردو پێشکەوتنی زانستی و تە کتۆ لۆجی و بنیاتنا نەو ی ژیر خانی ئابووری و پێشە ساز ی و پێگە یاندنی گەنجان بە کار بێنی و دەسکەوتەکانی گەلە کەمان و پاشەر ژۆ ی کوردستانی ھەر ئیم و دەر موە ی ھەر ئیم پیا ر یزی.

کچان و کوران ، دایکان و باوکانی ستەم دیدە ی کوردستان:

بەدیھێنانی ئەم ئامانجانە خەون نییە - تۆ بە دەنگی خۆت، بە بەکار ھێنانی مافی دیمۆکراتی خۆت، دە توانی ببیتە خاوەنی ئە م پرۆژە یەو دامە زینەر یکی و بێژدان زیندو- و ھوشیار و چالاکی دەسە لاتێ دەستووری و حوکمەتی یاسا و کۆمە لگای دیمۆکراتی و نیشتمانیکی نوئی زانست و عە دالەت و یە کسانێ کە ھی ھەموومان بێت.

ئەم ھەلێژاردنە دەرفەتیکی میژوویی گرنگە بۆ پاراستنی دەسکەوت و پاشەر ژۆ ی گەلە کەمان و لە دەستەدانی دەرفەتی ئازادی و پێشکە وتن و خۆبە ر یو بەردنی دیمۆکراتی. ھەموو ئە و دەرفەتە زێرین و کار تە بە ھیزانە ی لە دەستماندا بوون یە ک بە یە ک، لەم پینچ سالە دا، لە لایەن دەسە لاتێ نا نە تەوی و نادەستوورییەو بۆ بەر ژ موەندی حیزبیی و بنە مالیی تەسک و خۆپەر ستانە فەوتێنדרان و سووتێنדרان. جیھان، لە م لە حزە ی قە یرانە دارایی و ئابوورییە جیھانییە گەورە دا، خەریکە چار یکی تر سبستمیکی تری خە تەر ناک بە خۆ دە گری کە لە بەر ژ موەندی ئیمە دا نییە. کەچی بە شیکێ دەسە لات ھیشتا وە ک میگەل سە یری گەل دە کاو

ههروهک نه بای دبیئ و نه باران وهک عادهتی ههژده سالی خوی له جیئ خوی چه قیومو دهستبهرداری گهندهلی و مؤنۆپۆلی و ههلهپهی تۆتالیتاریبیاته نابئ.

من دهمهویئ به پشتیوانی خودای مه زن و به پشتگیری ئیوه و پیشکه شکردنی نموونه ی سهرکردایهتییهکی ئینسانی و دیمۆکراتی عه دالهتخوازو ژيرو روشنبیر و باوه ربهخۆبوو، ههستی خۆشه ویستی و هاوبوویی و هاوخه بانئ بۆ گه لهکهمان بگیریه وه وههموومان بهیهکهوه، گهل و حیزب و حکومهت، کۆمهله و تاک:

* دهستور بکهینه ریبه

* یاسا بکهینه سهروه

* دیمۆکراسی بکهینه ریبارو نامراز

* عدالته و پیشکهوتی کۆمهلهایمی بکهینه نامانج

* ههموو ده رگاوه پهنجههکانی ئازادی، مافی مرۆف، دیمۆکراتی بوون، میدیای ئازاد، دهرهفتی یهکسانی کارو به ختمهوی و پیشکه وتن و زانست و ته کنهلوچی و په رومردهو پنگهیاندن و داھینان و دامه زران و خو دروستکردن و خزمه تکردن، بۆ هه موو رۆلهکهانمان، کچ و کۆر، له نهمرۆو ئایندهدا بکهینهوه و ناعهالهتی رابردوویان بۆ قه رهبروو بکهینهوه و باوهربوونیان به خویان و نهتهوهیهکیان و ئایندهیان پتهو بکهینهوه.

من بهلێنتان دهدهمی که به هاوکاری دلسۆزانه و به رپرسانهی په رلهمان و پارته کان و به پالپستی گهلهوه، وهک نوینه ری هه لبرژدرای راسته قینهو شه رهمهندو ویزدانبه ندی ئیوه لهگهل حکومهتی دیمۆکراتی عیراق و ولاتانی ده وروبهرو نهتهوه یهکگرتۆکان و نهمریکاو بهریتانیا و نه وروپا دابنیشین و له ریگای پرۆسه یهکی روون و نانهینییه وه که په رلهمان ریبهری بکات و بریاری بدات و لیبیرسینه وه، پاشهروژتیکی ئازادو سه لامهت و دیمۆکراتی به پی په یماننامهی جیهانی مۆرکراو به پالپستی یاسایی و سیاسی ئیونه تهوهیی، بۆ ئیوه و کوردستانهکهمان، زامن بکه ین. هیشتا هه لومهرجی له بار بۆ به دهستهینیانی نه م نامانجه له نارادایهوه به هه لبرژاردنی ریگای ئاشتیخوازانه ی بی توندوتیژی و پرۆسه ی دیمۆکراسی سیاسی پلورالی فره نهتهوهیی هاوبه ش له گهل گه لانی هاو میژوو – و دین و که لتوو رو پاشهروژمان له ناوچهکهو تیکه لکاری دیمۆکراتی و کاری دیپلۆم اسی مۆدیرن لهگهل جیهاندا، دهنواین ئاسایش و مافی بریاردانی چاره نووسی نهتهوهیی و هاو نیشتمانیی دیمۆکراتی بۆ

گهلهکهمان و پاشهروژتیکی سه لامهت و شاد بۆ رۆلهکهانمان و نامانجی پیکهوه ژبانی به ئاشتی و دیمۆکراتی له سه ربنجینهی بهرژوهندی هاوبه ش و ریزی یه کتر دابین بکه ین. بۆ نه م مهبسته ههول ده دهین دایه لوگیکی سیاسی روناکییری فراوان له گهل روناکییران و ریخراوانی کۆمهلهگای مه دمی و سیاسهتهداران و په رلهمانتاران گهلانی برای عه ره ب و تۆرک و فارس ده ستیپیکهین و کۆنفرانسیکی جیهانی بۆ ده ستنیشانکردنی نه خسه ریگای چاره سه ری کیشه ی کورد به تاییه تی و کیشه ی نه تهوه که مینییه کان له رۆژهه لاتی نیوه ندا به گشتی، به هاوکاری که سیتییه سیاسی و روناکییرییه جیهانییه ناسراوه کان و وه رگرانی خه لاتی ئاشتی نۆبل - و دهوله ته ناوچه ییه کان و سو په رپاوه ره کان و یه کیتی نه وروپاوه نه تهوه یه کگرتۆکان، له ئاینده یه کی نزیکدا ببه ستین. من به لێنتان ده دهمی که نوینه ریکی مه بده می نازارو ئاواتی گه له کهم ده بم و ده نگی دیمۆکراتی گه لی کوردستان پالپستی گه لانی ناز ادیخوازی وهک نیمه ش ده بی وهک گه لی تامل و دارفور و فه له ستین و که مینییه نه تهوه یی و که لتوو ری و ئاینیه ییه کان له هه موو دنیا دا.

خوشکان، برابان

ئێستا هاوکارییهکی باش و توندو تۆل خه ریکه له نیوان عیراق و تۆرکیا و ئیران و سو ریادا دروستده بیتهوه. من پیشوازی و پشتگیری هاوکاری نیوان عیراق و هه ری می کوردستان و ولاتانی دراوسی و ده وروبه ره ده که م. به لام نه و هاوکارییه نابئ و ناشئ له دژی بهرژوهندی و مافی چاره نووسی هیچ به شیکی گه لی عیراق بی : چ کورد، چ تۆرکه مان، چ کلدانی و ئاسووری، چ شیعی یان سوننی . سه رده می دووقای و بانیک و دوو هه واده بی بۆ هه تاهه تایی کۆتایی بی. هه ره وه ها نابئ بۆ ده ستخسته ناو کاروباری ناوخی هیچ ده وله تیک و دژی مافی نه تهوه یی و دیمۆکراتی هیچ گه ل و گرو ی دینی یان تایه فی له هیچ ولاتیکی خۆره لاتی نیوه ند دابئ.

ئهزمووری عیراق نه زموونیکه ده وله مه نده له پرۆسه ئاکامی خه ته رناکی قیولنه کردنی جیاوازی و پلورالیزی نه تهوه یی و مه زه بی. قیولنه کردنی حه قیقه تی نه تهوه یی گه لی کوردستان له سه ر خاکی خوی له لایه ن رژی می شو قینی به عسی عیراقه وه به ئه فغال و جینۆساید دوایی هات که برینه قوله کانی هیشتا به تهواوی ده رنه کهوتون. قیولنه کردنی جیاوازی و یه کسانی تایه فه دینه یه کان له عیراقدا به ته کفیر و سه ربرین و ره شبکوژی ژن و مندال دوایی هات که رووباری خوی نه که ی هیشتا نه وه ستاوه. نه م نه وه یی سه رکرده سیاسییه کانی عیراق و تۆرکیا و ئیران و هه موو ولاتانی عه ره بی و ئیسلامی له سه ریانه وهک ئه رکیکی ویزدانی و دینی و ئینسانی که دوا ده رسی لوژیکی و روچی له م ئه زموونه وه رگرن و نه هیلان بۆ نه وه کانی داها توش دووباره ببیته وه. ئه ویش به سه لمه انن و چه سپاندنی پرینسیپی قیولکردنی جیاوازی نه تهوه یی و دینی و تایه فی و که لتوو ری ده بی، که ژبانی

9. دهزگای راگه‌یاندن و میدیای نه‌هلی نازاد

10. بازارو کهرتی تایبته‌تی

11. بودجه‌و سه رجاوه‌ی دارایی و سامانی نه ته‌وه‌یی ژیر زه مین و سه رزه‌مین و سروشتیکی جوان و پر خیرو به‌ره‌که‌ت

12. دهزگاو دامه زراوه‌ی وه ک زانکۆکان و که رتی په روه‌ده‌یی و ده زگاکان و به‌ریوه‌به‌راتیبه‌کانی حکومت

13. مزگه‌وته‌کان و دامه‌زراوه دینی‌کان

14. پیوه‌ندی دهره‌وه‌یی و دیپلۆماسی

15. هیزیکی مرویی مه‌زنی گه‌نجان و به‌هره‌و توانای ناوخویی مه‌زن

16. کاریگه‌ری دیارده‌ی جیهانگیری و ته‌ کۆلۆجیای زانیاری سه رده‌م و تیکه‌ لکاری له‌گه‌ل دنیا‌ی دهره‌وه‌دا

17. بوونی کۆمه‌لگا و جالیه‌ی کوردی به‌هیز له‌ دهره‌وه‌ی و لاتدا که هه‌زاران ته‌کنۆکرات و به‌هره‌وه‌رو شاره‌زای بواره‌کانی پیشکه‌وتنی تیدایه‌ که کوردستانی نیمه‌ پیویستی پێیان هه‌یه.

هه‌موو ده‌وه‌لته‌تیکه‌ی نۆده‌م له‌ سه‌ر هه‌موو ئه‌و بنه‌ما به‌هیزانه‌ دامه‌زراوه‌ که پیکه‌وه‌ کارده‌کهن و به‌کتر ته‌ه‌واو ده‌کهن تا پرۆسه‌ی حوکم و ژبانی سیاسی و کۆمه‌له‌یی به‌ شێوه‌یه‌کی هاوتاو به‌کتر به‌هیزکهن به‌ رێوه‌ بچن.

وه‌ک ده‌بینن ئه‌وه‌ی نوقسانه‌و ده‌بی له‌ سه‌رووی هه‌موو ئه‌وانه‌وه‌ بی ده‌ستوره‌ له‌ هه‌موو ولاته‌تیکدا هه‌ موو ئه‌ و ستراکتوروه‌ ده‌ زگاو رواله‌ تانه‌ی ده‌وله‌ت و کۆمه‌ لگا به‌ ماده‌دی ده‌ستووری رابه‌ریده‌کرین و به‌ یاسادانان ریکده‌ خزین. دیاره‌ له‌ سه‌رووی ده‌ستووری شیه‌وه‌ ده‌ه‌ج دادگیه‌کی ده‌ستووری هه‌ بی بۆ چاره‌ سه‌ری و بریاردانی ئه‌ و ناکۆکیانه‌ی له‌ رهنان ده‌سه‌لاته‌کاندا یان به‌ هۆی ته‌فسیرکردنی جیاوازی ماده‌ ده‌ستووری به‌هه‌کاندا دروست ده‌بن.

من ئه‌ و پینداچونه‌ وه‌یه‌ی پرۆژه‌ ی ئیستای ده‌ ستووری هه‌ ریمی کوردستانم سه‌ رنج دا که به‌ده‌ستپینشخه‌ری کۆمپانیای وشه‌ و سه‌ نته‌ری په‌ ره‌پیندانی دیمۆکراتی مافی مروّف له‌ لایهن به‌ریزان د له‌تیف شێخ مسته‌ فا، یوسف موحه‌م د صادق، سه‌روه‌ر علی جعفر و هاوکارانیان ناماده‌ کراوه‌. ئه‌مه‌ کاریکی زانستی په‌ کجار به‌نرخه‌و ده‌ستخۆشیان لیده‌که‌م و له‌ گه‌ل هه‌موو پینشیا‌ز مه‌کانیان دام بۆ هه‌موارکردنی ده‌ستوورو پیویسته‌ زیاتریش دیمۆکراتی بکری تا ببیته‌ نمونه‌ی ده‌ستووریکی تۆکه‌می سیستمی دیمۆکراتی په‌ر له‌مانی پینشکه‌وتنو به‌تایبته‌تی به‌:

1 - به‌هیزکردنی سیستمی نا‌وه‌ندیتی بریاردان و جیبه‌جیکردن.

2 - به‌هیزکردنی بنه‌ ماکانی دیمۆکراسی راسته‌ و خۆ و زامنه‌کردنی به‌ شداریکردنی خه‌لک و کۆمه‌ لگای مه‌ ده‌نی له‌ نه‌خشه‌و پرۆسه‌ ی په‌روه‌رده‌و گه‌شه‌پیندانی ئه‌وه‌وری و کۆمه‌له‌یه‌تی ناوچه‌کانیاندا.

3 - به‌هیزکردنی ماف و نازادیه‌کانی تاکه‌که‌سه‌یی به‌ ناقارو به‌ مه‌به‌ستی دروستکردنی مروّفی تاکه‌که‌سه‌ی هۆشیارو خاوه‌ن که‌سه‌یتی سه‌ره‌به‌خۆو جه‌ختکردن له‌ سه‌ر ماف و ده‌وری گرنگی ژن له‌ کۆمه‌لگای مه‌ده‌نیدا

4 - پاراستن و پته‌ وکردنی سیستمی دیمۆکراتی ده‌ ستوری په‌ر له‌ مانی و پلورالیزی حیزبی و نازادی ریکخستن و چالاک‌ی سیاسی و جاماوه‌ریی.

5 - پاراستنی ناسایشی نه‌ته‌وه‌یی و مافی چاره‌نووسی گه‌لی کورد

ئینستا له‌ هه‌ریمی کوردستاندا گومانی نییه‌ پیشکه‌وتنیکه‌ گه‌وره‌و دیار له‌ هه‌موو ئه‌م بنه‌مایانه‌ی حکومت و کۆمه‌لگادا هه‌ به‌ که‌ ناومان بردن به‌لام ئه‌وه‌ی بۆته‌ ریکر له‌وه‌ی که‌ ئه‌و بنه‌ماو ستراکتورانه‌ له‌ چوارچێوه‌یه‌کی دیمۆکراتی یاسایی مۆدیرندا پیکه‌ وه‌ کار بکه‌ن، ده‌سه‌لاتی نایاسایی و ده‌ستپه‌ردانی به‌ ناهه‌ق و به‌رژمه‌ندی په‌رستانه‌ی سه‌ره‌کردایه‌تی کلاسیکی حیزبی کوردیه‌ (نه‌ک حیزب خۆی وه‌ ک ده‌وتری چونکه‌ وه‌ک به‌شیکه‌ گه‌وره‌ی گه‌ل ئه‌ ندامانه‌ی حیزبه‌کانیش و کچو کوره‌ کانیا‌ن له‌م ده‌ستپه‌ردانه‌و ریکه‌گرتن له‌ له‌ دایکبوونی حکومتی دیمۆکراسی و و کۆمه‌ لگای نوئ زه‌ ره‌مه‌نده‌ بن). ئه‌وانن حیزبایه‌تییان به‌ سه‌ر حیزبه‌که‌شیان و کۆمه‌ل و سیستمه‌که‌شدا سه‌پاندوه‌و بێباکانه‌ روژانه‌ یاساو هه‌ق و عه‌داله‌ت و مافی مروّف بۆ به‌رژمه‌ندی که‌سه‌ی و بنه‌ماله‌یی تایبته‌ت ده‌خه‌نه‌ ژیر پێیانه‌وه‌.

قهدهغهکردنی دهستپوهردانی حیزب له حکومت و ژبانی خهنگدا

من تیدهگۆشم، به هاوکاری و هاوهدنگی پهرلهمان و پارتەکان و ئۆپۆزیسیون، کۆمهالی یاسای پنیوست بۆ قه دهغهکردن و به جهریمهکردنی ده ستپوهردانی حیزبی و هه موو جۆره خۆتیگهپاندنیکه نایاسایی له هه موو ئه و بوارانه دا ده ریکهین. بهیسته پهرلهمان نوینه ری خهنگ بێ نه ک سه رکرایهتی حیزب و بنه ماله، حکومت ده بی کاره کانی خۆی له هه موو باره کانی پشخصنتی نابووری و کۆمه لایهتی و په روم ده بی و پشه سازیدا به هۆی باشترین تهکنیک و ته کنۆلۆجی نوئ و هیزی مرۆیی لیهاتوو- و به تواناو شاره زاوه به بی ده ستپوهردانی حیزبی به رتپوه بهرئ. زانکۆکان ده بی له بنه ندی زانستی نوئی هاوچه رخ و لیکۆلینهوهی زانستی و بابته تی و بیرری تازه و داهینان و نازاد هه بیرکردنهوهو ده بریرین و دایه لۆگ و جهدهل و خۆپیشاندان و راپه رین بن و نه وهیهکی نازاد له بیرو بریاردان و داهینان و بنیاتنای دوارۆژدا پنیگه یهن و له سیستمی قفلدانی عه قل و قایرۆسی ده ستپوهردانی حیزبایهتی پاکبکرینهوه. بازار ده بی نازاد بێ و به حوکمی یاسا نازادی که سابهت و بازارگانی و کۆمپانیا دروستکردن و و کرین و فرۆشتن و وه بهر هینان بێ جیاوازی و واسیته کاری زامن بکری و و ئاسانکاری بۆ کردن له لایهن حکومته وه بۆ هه موو هاو لاتیان وه کویهک بێ و نیحتکاری بازار و بازرگانی و هاوردن و وه بهر هینان به شیوهی ناشه ری و نایاسایی له لایهن حزب و کۆمپانیا مۆنۆپۆلیسته کانهوه به جهریمه دابنری و سزا بدری و بوه ستیندری.. پشیمه رگه ده بی ریزو تهقدیری شایانی خۆی بۆ بگێردریتهوه و ئاستی ژبانی بهر ز بکریتهوه و سوپای کوردو کوردستان بێ نه ک میلیشیای حیزب و بنه ماله. پنیوسته به شیکه به یاسا بکریته سوپایهکی پرۆفیشنالی ناحیزبهی له سه ربنجینهی خۆبه خشی و ناحیزبی بوون و تواناو لیهاتوویی و ئه زمون، میلیشیای حیزبی و بنه ماله یی و که سیی قه دهغه بکری و به شه کهی تریشی له ماوهی دوو تاسی سالدا به رنامهی راهینان و ئیش بۆدۆزینه وهی بۆ دابندرئ و مووچه یارمه تی زیاد بکری تا ده گوێزرینهوه بۆ هیزیکی مه دهنی به ره مه پنهرو به ختهوه. پنیوسته سه ربه خۆیی دادوه ری به ده ستوور زامن بکری و دادگا نازاد بێ و بیته جیگه ی متمانه ی هه موو هاوولاتیان و پاریزه ری ماف و که رامه تی هاوولاتیان و ده ستپوهردانی حیزب و هه ر جۆره کارتی کردنیکه ده ره وه یی به جهریمه دابنری و سزا بدری.

ده بی یاسایهک بۆ نازا کردنی کۆمه لگای مه دهنی و ریکخراوه کانی NGO له ده ستپوهردان و جیاوازیگه ری حیزبی ده ریکری و هه موویان وه که عه ک مافی بۆجه و یارمه تی حکوم هتیا ن بۆ ئه نجامدانی پرۆژه کانیان هه بی. ده بی یاسای رۆژنامه گه ری هه موو بکریته وه نازادی رۆژنامه گه ری و ده بریرین به بی سنوور بۆدانان و سانسور زامن بکری و رۆژنامه ی ئه هلی نازاد له مه ترسی سزای نارموو رزگار بکری.

چاکسازی ده ستووری

دیاره ئه وه به رنامه ی یاسادانانه پنیوستی به راویژکاری و هاوکاری هه موو لایهک ده بی. به لام ئه وه رینگه له وه ناگرن که سه رۆک به هاوهدنگی سه رۆک لیسته کان ده وری ریه رانه ی له ده سینشخه ربیکردن بۆ پیشکه شکردن و گه لاله کردنی پرۆژه ی ئه وه یاسایانه هه بی. به تابه تی بۆ خیرا کردنی چاکسازی ده ستووری و ئه کنیف کردنی پهرله مان. بۆ نمونه:

1. ده ستووری دیمۆکراتی و دادگای ده ستووری: له ماوه ی سن مانگدا ته واو دابه زری.

2. سه رۆکایه تی هه ریم: من پشینیاز ده کهم له ده ستوورا سه رۆکایه تی هه ریم نه مینی و نه نجومه نی پیران جینی بگریته وه.

3. پهرله مان و حکومت: بۆ چاکسازی و چالا کردنی پهرله مان تا به پنی یاسایهک شیوه ی هه لیزاردنی بازنه یی جیگه ی هه لیزاردنی ریزه یی ده گریته وه، کۆمه لی ریساو ریوشوین ده رده کهین که حوکمی یاسایان هه بی بۆ نه وه ی:

ا. ئه ندامانی پهرله مان به پنی شوینه که یان بگری به نوینه ری ناوچه ی جوگرافی دیاریکراو ئوفیسیان له ناوچانه هه بی و کراوه بی بۆ زیاره تی هاوولاتیان.

ب. هه ر ئه ندامیکه ی پهرله مان ده بی به لای که مه وه هه فته ی رۆژی ده رگای ئوفیسه که ی بی مه وعید کراوه بی بۆ سه ردانی هاوولاتیان و گوێگرتن له سه رکالو داواو پشینیازه کانیان و گه یاندنیان به پهرله مان و حکومت.

ج. سه رۆکی حکومت ده بی به لای که مه وه مانگی جارنیک له به رده م پهرله ماندا نامده بی بۆ کاتی پرسیارکردن بۆ ماوه ی دوو سه عات. ئه ندامش نی په رله مان ئه رکی سه رشانیا نه چاودیری کاره کلن و ئه نجامدانی پرۆژه کانی حکومت بکه ن و ده رباره ی هه ر پرس و بابته ی به لای ده نگده رانیان هه ر گرنه گه پرسیا ری لئ بکه ن.

د. پهرله مان ده توانی هه ر وه زیرنیک بۆ پرسیار و لئیرسینه وه له هه ر کاتیکدا پنیوست بی بانگ بکات.

هه. ئەندامانی په رلهمان بۆیان هه په پرسپاری نووسراو پینشکه ش به سهروکی هه ریم، سهروکی وه زیران، وه زیرهکان و به رپرسیارانی دهزگاکانی حکومهت بکهن و پنیوسته له ماوهی دوو ههفتهدا، مهگهر بههانهیهکی رهوا ههیی، ههر به نووسین وهلامیان بدریتیهوه.

دایکان و باوکانی به پهرووش و کچان و کورانی نایندهدروستکهری کوردستان

من ده زانم زۆریه تان، به بهشی هه رهزۆری حیزبیه کانیسهوه، به تاییهت پینشمه رگه قارمانهکانمان و خیزانهکانیان، قوربانی دهستی حیزبایه تیی و گه ندهلیی و جیاوازیی و ناعهالهتیی و تینووی گۆ رانن. نیستا ولاتی نیمه دوورگهیهکی له دنیا داپراو نییه و نیوهش ئەشکهوتنشین نین. ئەوهتا ئەمرو له ئیران، له لوبنان و له عیراکی خۆشماندا و له زۆریهی دهولهته نیسلامیهکانیشدا ههلیژاردن و دهستاودهستکردنی دیمۆکراسیهیهی دهسهلات بۆته تاقه ریگایهک بۆ دامهزراندنی حکومهتی رهواو ناشتی سیاسی و کومهلایهتی.

من دلنیام گهر بهراستی ههلیژاردنیکی 'نازاد و دروست و راست' ههیی نیوه نهک ههر به دهنگ و ده ست به لکو به رۆحیستان دهنگ بۆ پاراستنی ولات و پاشه رۆژی خۆتان له کۆمهلگای دیمۆکراتیی یاساو یه کسان و عه دالهتخوازیدادا دهدهن. ولاتی نیمه له لهزهی (تۆباما)یی دا دهژی بهلام کوا نهو سیستمه دیمۆکراتی و یه کسانهوه نهو گهله چاوکراوه نهو کهمپهینه یهکسان و نازادهی که نهه له حزه میژووییهی بۆ تۆباما و نه مریکا کر ده وهرچهرخانیهکی گهوره بۆ هه موو جیهان؟ به داخیهکی زۆرهوه دوا 18 سال حوکمی کوردی که بی بنه مایانه خوی به مۆدیلی دیمۆکراتی عیراق و ناوچه پینشکهشکرد، نیستا دهسهلاتی کوردی بنباکانه له بهرچاوی هه موو دنیا، سیاسهتی نانیرین و تۆقاندن بهرامهر ئهوه کهس و گرویه بهکاردینێ که بیرورای جیاوازیان هه یهوه دهیانوهی نازادانه بهشداری پرۆسهی ههلیژاردنی دیمۆکراسی بکهن.

گهلی کوردستانی خهبات و کارهسات

پێوانهیی من بۆ عه دالهت و ویژدانی نه تهوهییمان نهوهیه تا چ راده یهک بایه خ به ژیان و بهختهوهری و پاشه رۆژی خیزانان و منالانی نه نفال و هه لهجه دهدهین و ده یانخهینه سهرچاومان و له پینش هه موو دهستوه گرویهکی تر دا دادپهروهری و مال و خانوو پهروهردی دروست و ژیانی سهربهزرو پاشهروژی بهختهوهریان بۆ داابن دهکهن.

پێوانهیی من بۆ شانازی نه تهوهییمان و وه فامان بۆ شه هیدان و خه باتکارانمان نهوهیه تا چ رادهیهک بایه خ به پینشمه رگه دهدهین و ریزو ته قیدر و ژیانی سه ربهرز و به ختهوهر بۆ

منالهکانیان مسوگه ر ده کهین و خۆشه ویستی و ریزیان وه ک پینشمه رگه سوپای کوردو کوردستان نهک میلیشیاوی حیزب و بنهاله بۆ دهگیرینهوه.

پێوانهیی من بۆ مافی مرۆف نهوهیه تا چ رادهیهک مافی ژیان لهم خاکه دا دهپاریزین و کوشتی به ناههقی تاقه ژن و منالیک، مردنی تاقه کهسێک به خواردنی ئیکسپایهه ریان به رووداوی جاددهو سه یاره، یان مه رگی تاقه گهنجیک به بیهویایی و بیده سهلاتی خۆکوشتن، یان له ریگای ناواره یی و هه لاتندا، ته واوی ده سهلات و کومه ل به یهکهوه دهههژینیی و تا داابنکردنی عهالهت بۆ قوربانیان یان نههیشتی هۆکارهکانی مه رگ و کوشتن، داناسهکنین.

پێوانهیی من بۆ پینشکهوتنی کومه لایهتی نهوهیه تا چ رادهیهک کهچهکانمان زیاتر له کورهکانمان دهرفهتی باوه ره بخۆبوون و په روه ردهو کارو چالاکیی کومه لایهتی و رۆشنیری و سیاسییان بۆ فه راهم ده کری و ژن به دلنیا ییهوه دهووری ریهه رانهو بنیاتنه رانه له هه موو بواره کانی ژیاندا ده بینن.

تاقه پێوانهیی من بۆ سه رکردهی راسته قینه نهوهیه تا چ رادهیهک به وتارو رهفتار و کردارو بیرو پرۆژه ههول ده دا بیسه لمینیی که هه موو روله یهکی ولاته کهی چ کچ کور ده رفهتی نهوهیان دهیی و ده توان گهر بخوازن و تیبکۆشن بینه سه رکرده.

له سیستمیکیی دیمۆکراتی دهستووری پلورالیستی مه دهنی راست و دادپه روه و دیمۆکراتیدا هه مووتان ده توان چ له چوارچیهی مال و کاری خۆتان، چ له چوارچیهی خهبات و خهونی نهتهوهییدا بینه سه رکردهو ریهه ر. ده توان بینه زاناو دا هینه ر، ده توان بینه هونه رمه ندو نووسه ر، ده توان هه موو خه ونه کانتان بکه نه راستی، مه حال بکه نه حقیقهت. من ده مووی به هاوکاری هه موو هیزه کانی گۆران و چاکسازی و عه دالهتخوازییهوه، به یهکهوه، له ریگای پرۆسه یهکی دیمۆکراتی راسته قینهوه نهو سیستمه تووره له دهین که ریگهی نه و دهرفهته له نیوه دهگری، که کوشتن و خۆسووتاندنی کردۆته تاقه چاره له بهردهم ژنانی چهوساوه بی مافدا و سه رهه لگرتن و نامویی و دووره په ریزی کردۆته تاقه دهرفهت له بهردهم گه نجانی بی هیواد و منالانی نه نفال و هه لهجه نه نفال ده کاته موو ولاته کهمانی کردۆته سه حراهیهکی بی بهرهم و گه شایی و گه شه سه ندن و گه شیبینی.

کوری کورد، کچی کورد : نایندهی گه شت له بهردهمه، له دهستدایه، مه هیله له دهستی ده ربینن.

..... د. كهمال ميراودملى ژماره (15)

سهرهنايهكى نوئ بو كوردستان

..... د. كهمال ميراودملى ژماره (15)

سهرهنايهكى نوئ بو كوردستان